

GUIA DOCENT D'ASSIGNATURA

Titulació: Batxillerat /Grau en Teologia					
Nom assignatura: 4L002I Litúrgia II: litúrgia especial				Any: Quart	
Curs	2022-2023			ECTS	5
Període lectiu	2n. Quatrimestre	H. de classe setmanals		3	Àrea CC Institucionals
Professor	Jordi Font Plana			Llengua	Català

Descripció/Justificació:
 El temps i l'espai constitueixen els eixos majors que articulen l'existència humana. Perquè l'home es un ésser espai-temps, posseeix uns desitjos d'eternitat en el seu cor. Pel cristianisme el temps cronològic no està anul·lat, sinó que en ell si fa present el temps teològic (temps de Déu o temps escatològic).
 La litúrgia dona la seva forma al temps cristià, ja que troba llur font en el Misteri Pasqual (SC 5), i ho ha articulats en tres ritmes litúrgics: el diari (Litúrgia de les Hores), el setmanal (el Diumenge) i l'any (l'Any Litúrgic). La celebració Litúrgica del Temps vol obrir el temps dels homes a l'*Hodie* de Déu.

Requisits i orientacions prèvies
 Haver cursat l'assignatura Litúrgia I: fonamental

- Objectius**
Generals
- L'objectiu general és arribar a conèixer amb profunditat la comprensió que dona el cristianisme al temps
- Específics**
- Tenir una comprensió del temps cristià segons els ritmes del temps amb la celebració litúrgica: el dia, la setmana i l'any.
 - Descobrir com celebra la litúrgia catòlica el Misteri Pasqual en el dia (la Litúrgia de les Hores i l'Eucaristia), en la setmana (el Diumenge) i en l'Any Litúrgic.
 - Saber extreure la teologia del temps litúrgics a partir de la celebració i dels seus diversos elements: la Paraula de Déu, l'eucologia menor i major, els himnes...

- Competències**
Competències transversals (genèriques)
- Capacitat de relacionar els diversos textos litúrgics amb la teologia del temps
 - Saber sistematitzar un temps litúrgic per mitjà de les dades bíbliques, si es que existeixen, les fonts litúrgiques, la història, teologia la litúrgia del Concili Vaticà II i la pastoral.
 - Conèixer i manejar les diverses fonts litúrgiques: Didache, La Tradició Apostòlica, el Diari d'Egèria, Sacramentaris....
- Competències específiques:**
- Conèixer i fonamentar la teologia del ritme diari a partir de la *Institutio Generalis Liturgiam Horarum*.
 - Conèixer i fonamentar la teologia del ritme setmanal a partir de las Carta Apostòlica de Joan-Pau II *Dies Domini*
 - Conèixer i fonamentar la teologia dels diversos temps litúrgics del ritme anual a partir de l' *Ordo Lectionem Missae* i de l'eucologia menor i major del Missal de Pau VI.

Continguts

1. El “temps”: concepte antropològic, religiós, bíblic, cristià

1.1. Introducció: el temps com a metàfora de la vida humana.

- 1.1.1. L’home es un ésser espai-temps
- 1.1.2. El temps es presó i llibertat
- 1.1.3. L’home intenta donar sentit al temps
- 1.1.4. Últims estudis. Bibliografia.

1.2. El temps i les religions

- 1.2.1 El temps pagà
- 1.2.2 El temps sagrat
- 1.2.3 Del temps “natural” al temps “religiós”
- 1.2.4 En les religions orientals (hinduisme, budisme, taoisme) i en les religions occidentals

1.3. El temps en la Bíblia

- 1.3.1. El Sàbbat i una higiene del temps
- 1.3.2. El concepte de memorial bíblic
- 1.3.3 Un exemple de festa còsmica-històrica: la Pasqua primaveral

1.4. La novetat cristiana de temps

- 1.4.1. Un principi teològic: l’Encarnació
- 1.4.2. L’Hora Pasqual: Jn
- 1.4.3. El temps vist com a positiu
- 1.4.4. Sant Pau: Kairos – Chronos

2. Temps litúrgic: camí eclesial de l’actualització de la Salvació

- 2.1. “Temps litúrgic”: camí eclesial de l’actualització de la Salvació
- 2.2. Divisió del Temps en la Litúrgia
 - .- ritme diari
 - .- ritme setmanal
 - .- ritme anual
- 2.3. L’*Hodie* de la Litúrgia
- 2.4. L’Any Litúrgic: una evolució desordenada i complexa
- 2.5. Aspectes metodològics per l’estudi de la Litúrgia del Temps

3. RITME DIÀRI: La Litúrgia de les Hores

3.1. Història de la Litúrgia de les Hores (L de les H)

- 3.1.1. L’oració de Jesús
- 3.1.2. L’oració de l’Església primitiva
- 3.1.3. Breu recorregut de la història de la L de les H

3.2. Teologia i espiritualitat de la L de les Hores

- 3.2.1. L’oració de Jesús i l’Església
- 3.2.2. Santificació del temps
- 3.2.3. Espiritualitat de la Litúrgia de les Hores

3.3. Organització de la L de les H

- 3.3.1. Laudes i Vespres
- 3.3.2. Ofici de Lectures, Hora Menor i Completes
- 3.3.3. Elements de l’Ofici: himnes, salms i càntics, lectures

4. RITME SETMANAL: el Diumenge

- 4.1.- El Sàbbat i el Diumenge en l'Escriptura
 - .- *El Sàbbat en l'Antic i Nou Testament*
 - .- *El Diumenge al Nou Testament*
- 4.2. Evolució històrica del Diumenge
- 4.3. Aproximació teològica
- 4.3. Aproximació antropològica i pastoral del Diumenge

5. RITME ANUAL: L'Any Litúrgic

5. 1. Introducció a l'Any Litúrgic (AL)

- 5.1.1. Què és l'Any Litúrgic?
- 5.1.2. La formació de l'AL
- 5.1.3. La teologia de l'AL

5.2. El Triduum Pascual

- 5.2.1. Història i estructura del Triduum
- 5.2.2. Introducció al Triduum: *el Dijous Sant*
- 5.2.3. Primer dia del Triduum: *el Divendres Sant*
- 5.2.3. Segon dia del Triduum: *el Dissabte Sant*
- 5.2.4. Tercer dia del Triduum: *La Vetlla i el Diumenge de Pascual*

5. 3. La Cinquantena Pasqual

- 5.3.1. Història i estructura del Temps Pasqual
- 5.3.2. L'Octava Pasqual
- 5.3.3. Els Diumenges de Pasqual
- 5.3.4. L'Ascensió
- 5.3.5. Pentecosta

5.4. La preparació de la Pasqual: la Quaresma

- 5.4.1. Història i estructura de la Quaresma
- 5.4.2. El Dimecres de Cendra
- 5.4.3. Els Diumenges de Quaresma
 - .- *Primera etapa: 1r i 2n. Diumenge*
 - .- *Segona etapa: 3r, 4rt i 5è. Diumenge*
 - .- *Tercera etapa: Setmana Santa*

5.5. Cicle de Nadal-Epifania

- 5.5.1. Història i estructura del Nadal-Epifania
- 5.5.2. Nadal de Nostre Senyor Jesucrist i la seva Octava
- 5.5.3. Epifania i Baptisme del Senyor
- 5.5.4. Altres festes

5.6. L'Advent

- 5.6.1. Origen de l'Advent i la seva estructura
- 5.6.2. Els dos (tres) Advents
 - .- *Escatològic*
 - .- *Natalici*
 - .- *L'Hodie*

5.7. El Temps Ordinari i les Solemnitats del Senyor

- 5.7.1. Història i estructura el Temps Ordinari
- 5.7.2. La Lectura de la Paraula de Déu: cicle dominical (A-B-C) i Diari (Lde les H i Missa I-II)
- 5.7.3. Solemnitats del Senyor
 - .- *Festes fixes*
 - .- *Festes mòbils*

5.8. Santa Maria Mare de Déu i la celebració del Misteri Pasqual en els seus Sants

- 5.8.1. Santa Maria en l'AL

- .- *Evolució històrica i el culte a Maria en el Concili Vaticà II*
 - .- *Festes de Maria en l'A.L.*
- 5.8.2. Celebració del Misteri de Crist en els seus Sants
- .- *Evolució històrica i el culte als Sants*
 - .- *Festes dels Sants, dels Àngels i dels Difunts*

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

A partir d'una exposició de la fenomenologia de temps vist des del punt de vista antropològic i religiós, treure algunes conclusions a partir de la lectura personal de la Carta *Tertio Millenio Adveniente*.

En les classes s'explicaran les dades bíbliques, històriques i litúrgiques de la Litúrgia de les Hores, del Diumenge i dels diversos temps litúrgics del Cicle de l'Any. Després els alumnes treballaran diversos materials d'aquests temps (himnes, Paraula de Déu, eucologia...) segons els llibres de la Litúrgia del Vaticà II per descobrir-hi i sistematitzar la teologia de cada ritme litúrgic i de cada temps.

El treball dels alumnes s'exposarà a classe i es donarà un resum a la resta d'alumnes per poder tenir un esquema dels continguts litúrgics i teològics de cada temps.

Avaluació

Criteris d'avaluació:

- 1.- Es comprovaran els coneixements litúrgics i teològics de cada ritme del temps i dels diversos temps litúrgics.
- 2.- Es comprovarà les habilitats de saber treballar les fonts litúrgiques i de la interpretació d'aquestes com a *lex orandi* així per poder descobrir-hi la *lex credendi* de la litúrgia del temps.

Tècniques d'avaluació:

- 1.- Es faran dos exàmens: un del bloc del ritme diari i del ritme setmanal del temps i un altre del ritme anual amb el tot el seu cicle de festes.
- 2.- Els alumnes entregaran i exposaran de cada ritme i de cada temps litúrgic un treball en forma de tutoria col·lectiva.

- Un capítol de la *Institutio Generalis Liturgia Horarum*.
- Un capítol de la Carta Apostòlica *Dies Domini*
- Uns textos bíblics o eucòlogics d'un temps litúrgic anual: Triduum Cinquantena, Quaresma, Nadal-Epifania, Advent i *Tempus per Annum*.

Bibliografia bàsica

- INSTITUTIO GENERALIS LITURGIA HORARUM, en *Liturgia Horarum iuxta ritum Romanum*, ed. typica, Vaticanis 1971-1972, vol. 1.
- JOAN PAU II, *Dies Domini* (« Eldia del Senyor »), maig 1998.
- AUGÉ, M., *A traves del Año litúrgico. Cristo mismo presente en su Iglesia* (Biblioteca litúrgica 49), CPL: Barcelona 2016
- CASTELLANO, J., *El Año Litúrgico. Memorial de Cristo y mistagogia de la Iglesia*, CPL; Barcelona 1994
- CULLMANN, O., *Cristo y el Tiempo*, 1946 Madrid, red. 2008.
- ELBERTI, A., *Canto di Lode per tutti i suoi fedeli. Origini e sviluppo della Liturgia delle Ore in Occidente*, Torino 2011.
- FERNÁNDEZ, P., *Historia de la Litúrgia de las Horas*, CPL Barcelona 2002

FONT PLANA, Jordi, *Liturgia i temps. Viure el temps litúrgicament*, Barcelona: CPL 2023.

LÓPEZ MARTÍN, J., *El Año Litúrgico. Historia y teología de los tiempos festivos cristianos*, BAC Popular Madrid 1964

LÓPEZ MARTÍN, J., *La Oración de las Horas*, Salamanca 1984

RODORF, W., *El domingo*, Madrid 1971

ROSSO, S., *Il segno del Tempo nella liturgia*, Torino 2002

TALLEY, Th., *Les Origines de l'Année Liturgique*, Paris 1990